

Asia: VN/143/2022

Hallituksen esitys laiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite Lausuntopyyntö 3.2.2022 VN/143/2022

Asia HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI TYÖLLISYYDEN EDISTÄMISEN KUNTAKOKEILUSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Työ- ja elinkeinoministeriö on vienyt 3.2.2022 lausuntopalveluun lausuntopyynnön (VN/143/2022) hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta.

Kokeilualueiden toimivaltaa antaa työnhakijan työttömyysturva-oikeutta koskevia työvoimapolitiittisia lausuntoja laajennettaisiin. Lisäksi kunnat antaisivat työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle ilmoituksia työnhakijan lähtemisestä EU:n sosiaaliturva-asetuksessa tarkoitettuun työnhakuun toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi antaa kuntakokeilun asiakkaita koskevia työvoimapolitiittisia lausuntoja käsiteltävänä olevasta asiasta riippumatta hoitaessaan omaan toimivaltaansa kuuluvia valtakunnallisesti keskitettyjä työttömyysturvatehtäviä.

Säädösmuutosten ennakoidaan tulevan voimaan mahdollisesti kesäkuussa 2022.

Ammattiliitto Pro on tutustunut lausuntopalvelussa olevaan hallituksen esitysluonnokseen ja toteaa siitä lausuntonaan seuraavaa:

Keskeiset ehdotukset

Kokeilukunnille siirrettäisiin toimivalta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja omien asiakkaidensa oikeudesta työttömyysetuuteen. Lausunnoista keskeisimmät koskevat työssäolovelvoitteen jälkeisen etuusoikeuden ja koulutusta vailla olevan nuoren etuusoikeuden palautumista.

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi keskitettyjä työttömyysturvatehtäviä hoitaessaan antaa työvoimapoliittisen lausunnon muistakin kuin asetuksessa nimenomaisesti mainituista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä kokeilun alueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan osalta.

Kokeilukunnat antaisivat asiakkaidensa osalta työttömyysetuuden maksajalle ilmoituksen työnhakijan siirtymisestä työnhakuun toiseen EU- tai ETA-maahan tai Sveitsiin.

Samanaikaisesti ehdotettujen lakimuutosten voimaantulon kanssa on tarkoitus muuttaa työ- ja elinkeinoministeriön työvoimapoliittisista lausunnoista ja yhteistyövelvoitteesta työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa antamaa asetusta (153/2021) ja jatkaa asetuksen voimassaoloa 31.12.2024 saakka.

Prolla ei ole keskeisiin ehdotuksiin huomautettavaa. Ehdotuksilla korjataan kuntakokeilun aikana käytännön toiminnassa esille nousseet puutteet ja näin sujuvoitetaan asiakkaiden työttömyysturva-asioiden käsittelyprosessia.

Nostamme kuitenkin esille muutamia asioita, joiden täsmentämistä hallituksen esitystä viimeisteltäessä on tarpeen pohtia.

Lain 12 a §:n 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi hoitaessaan työttömyysturvallaissa säädettyjä työvoimapoliittiseen lausunnon antamiseen liittyviä tehtäviä antaa kokeilun alueen kunnan asiakasta koskevan työvoimapoliittisen lausunnon muistakin työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä 1 momentin estämättä. Säännös koskisi Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaa antaa kokeilun alueen kunnan asiakasta koskevia

työvoimapolitiittisia lausuntoja valtioneuvoston elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista antaman asetuksen nojalla.

Epäselvyyksien välttämiseksi on hallituksen esityksen jatkovalmistelussa tarkasteltava tarve täsmentää milloin Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto olisi velvollinen antamaan lausunnon osana asiantuntijakäsittelyä vai voidaanko pidättäytyä kokonaan antamasta ns. ylimääräisiä lausuntoja kuntakokeilujen asiakkaille. Esimerkiksi omaehtoisen opiskelun päättymisestä ei ole tarkoituksenmukaista antaa lausuntoa osana Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistossa päätoimisesta opiskelusta annettavan lausunnon asiantuntijakäsittelyä, koska omaehtoisen opiskelun päättymisestä annattavassa lausunnossa on pohjimmiltaan kyse julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain soveltamisesta. Voisiko kokeilukunta kuitenkin käytännössä jättää ko. lausunnon antamatta ja olettaa, että Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto antaa lausunnon osana asiantuntijakäsittelyä? Asiakkaan näkökulmasta ristiriita saattaa syntyä myös tilanteissa, joissa Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto katsoo, ettei työssäolovelvoite ole purkautunut, mutta kuntakokeilu katsoo esteen purkautuneen (esim. luottamusloikan erilainen soveltaminen, jolloin toinen hyväksyy asiakkaan ilmoituksen ja toinen edellyttää todistuksia). Säädösten mukaan molemmilla tahoilla olisi yhtäläinen oikeus ratkaista asia.

Hallituksen esityksen sivulla 4 todetaan, että työvoimakoulutuksen aloittamista koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon antaminen on lähes kokonaan automatisoitu. Usein pohjalla ei ole koulutuslausuntoa, jolloin joudutaan manuaalisesti tarkastamaan lukuisia tietoja asiakkaasta ja lausunnon antaminen on enemmän aikaa vievää kuin hallituksen esitys antaa ymmärtää.

Hallituksen esityksessä on lakimuutoksen voimaantulon ajankohta vielä avoin ja sivulla 11 oleva voimaantuloa käsittelevä luku 8 hyvin niukka. Selvyyden vuoksi on takautuvaan lausunto-oikeuteen otettava kantaa. Mikä taho antaa kuntakokeilun asiakkaalle lausunnon työssäolovelvoitteen purkautumisesta, jota käsitellään vasta lain voimaantulon jälkeen?

Vaikutukset

Työttömyysturvatehtävien siirtämisellä työ- ja elinkeinotoimistoilta kokeilukunnille ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia valtiolle tai kunnille. Ehdotetut muutokset eivät myöskään vaikuttaisi työnhakijoiden oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Työnjaon muutoksella ennakoidaan olevan lähinnä myönteisiä vaikutuksia työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen prosessiin. Prolla ei ole vaikutusten arviointiin täydennettävää.

Muut huomiot

Hallituksen esityksessä viitataan useammassa kohtaa toistuvaan työvoimapolitiittisesti moitittavaan menettelyyn. Toukokuun alussa voimaan tulevassa lainsäädännössä asetetaan työssäolovelvoite työnhakijan menetelyä neljännen kerran moitittavasti.

Niko Simola

Sari Jokikallas

Johtaja

Sopimusalavastaava/asiantuntija

Jokikallas Sari
Ammattiliitto Pro ry